

Nr 281.

Av herr **Sjöblom m. fl.**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder till förhindrande att odlad jord ligger obesädd och i uppenbar vanhävd.

Vid 1916 års riksdag väcktes av herr Åkerlund m. fl. en motion, i vilken yrkades att riksdagen skulle besluta avlåta en skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning och förslag till lagstiftning för förhindrande av jobberi med jordbruksfastigheter. Denna motion bifölls av båda kamrarna och en skrivelse avläts, men dennas vidare öden känna vi ej. Det är emellertid krigstidens oerhörda tryck som gjort, att vi funnit det nödvändigt att även detta år påkalla riksdagens uppmärksamhet på det florerande jobberiet med jordbruksfastigheter och livsmedel.

Under den katastrofartade påfrestning, som för närvarande hemsöker mänskligheten, måste de samhälleliga krafterna tagas i anspråk på ett helt annat sätt än under normala förhållanden, och detta gäller även de neutrala länderna. Just i dagarna har ett nytt skede inträtt i krigshändelserna, genom åtgärder, som kunna komma att sträcka sina verkningar på ett förfärande sätt även till oss: Det är tillgången på vårt viktigaste födoämne, brödsäd, det här gäller.

Ehuru vårt land hittills undgått att dragas in i kriget, hava de ekonomiska svårigheterna för varje dag ökats. De fattigaste folklagens dagliga bröd har blivit allt knappare och dyrare, och det måste kännas bittert att äta det med kännedom om de väldiga vinster som hopats på enskilda händer, icke minst genom jobberi med livsmedel.

Från skilda delar av landet erfares hurusom den, hösten 1916, med brödsäd besädda arealen är osedvanligt knapp. Otjänlig väderlek hindrade flerstädes jordens beredande i rätt tid. Vinterns snö- och temperaturförhållanden hava gjort sitt till att öka bekymren. Under sådana förhållanden

verkar det upprörande att se, huru jordbruksfastigheter i massa kastas in i spekulationen på sådant sätt, att man kan befara att stora delar av vårt lands odlade jord får ligga obesädd under kommande skördeperiod.

De oerhört stegrade priserna på skogsprodukter hava ökat försäljningen av såväl bondehemman som större egendomar till bolag och enskilda spekulanter. Ofta spåras vid dessa affärer utländska kapitalintressen, t. ex. i Bergslagen tyska och i Värmland norska. Erfarenheten giver vid handen att vid dylika fall trängas jordbrukssynpunkterna och lantmännens odlingsflit åsido. Sålunda berättar ortspressen i Örebro om en sågverksägare, som för kort tid sedan köpte ett bondehemman med skog. Timmerskogen avverkades, åkrarna lämnades obrukade, alla uthus revos ned och kolades. Kvar står endast boningshuset att tjäna som arbetarebostad. I Värmland ha på sista månaderna en mängd större och mindre egendomar bytt ägare, huvudsakligen i skogsavverkningssyfte. Många av dessa egendomar ha övergått i bolagshänder eller till utlänningar, och det omdömet är genomgående, att jordbruket i flertalet fall äventyras och tillbakasättes.

En av anledningarna till spekulationen i jordbruk är de uppdrivna priserna på kreatur. Dessa priser fresta jordägarna, i många fall, att helt eller delvis avyttra sina nötkreatur och även hästar. Å en stor jordegendom i Södermanland produceras numera mjölk endast för gårdens eget behov. I samma län finnes en egendom om 400 tunnland åker, vilken för närvarande föder endast 4 par hästar och ett 20-tal kor. Fjölårets skörd av ärter och annan vårsäd är ännu obärgad, potatisen är delvis oupptagen, höstsäd såddes ingen, och höstplöjningen är ännu ej utförd. I Stockholms län såldes våren 1916 en gård på 8 mantal. Gröda och inventarier ingingo i köpet. Strax efter köpet försålde den nye ägaren 70 à 80 kor och ett flertal hästar. Nu återstå på gården 6 par hästar och 5 à 6 kor. Mjölk måste köpas t. o. m. för gårdens eget behov. Den ogräsfyllda trädan besåddes i höstas blott delvis och så sent, att brodden ej kom upp innan vinterns inbrott.

I samma län såldes omkring den 1 okt. 1916 en mindre egendom, från vilken alla kreatur, kor såväl som hästar, och även skörden avyttrades innan slutet på samma år. Ingen höstplöjning ägde rum, och den arbetskraft som funnits för jordbrukets bedrivande finns icke längre kvar.

Försummad höstplöjning, total brist eller minskad tillgång på gödsel och minskad tillgång på arbetskraft, som blivit en given följd på de flesta egendomar, vilka på anført sätt blivit spekulationsobjekt, är en fara som av statsmakterna icke får underskattas. Lägges därtill all den jord, som

medvetet underlåtes att besås, växer faran av livsmedelsbrist och antager proportioner som väcka verkliga bekymmer för framtiden.

Samstämmigt är omdömet från skilda håll, att den egentliga jordbruksjorden, icke minst i landets bördiga delar, under de senaste 6 à 8 månaderna, blivit föremål för en spekulationsjakt i en omfattning som aldrig förr. Denna spekulation har intet gemensamt med jordbrukarens trägna möda och dennes intresse för jordens bibehållande i kultur och produktionskraft. Exemplen vittna tydligt om jordens försummelse och vanhävd samt om förminskning av kreaturstocken och arbetskraften i en omfattning som kan bli äventyrlig för landet.

Skulle därtill komma att vi bli avstängda från världsmarknaden, kräves det snabba och effektiva åtgärder för höjande av den egna skördens kvantitativa resultat.

I förhoppning om att vederbörande utskott behandlar motionen i så god tid, att förslag till åtgärder kan föreläggas denna riksdag, hemställas,

att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda och redan till denna riksdag inkomma med förslag till åtgärder, som förebygga, att större eller mindre delar av vårt lands odlade jord få ligga obesådda eller uppenbart vanhävdade.

Stockholm den 3 februari 1917.

Per Henning Sjöblom.

Nils Helger.

*Nils Olsson,
Rödningsberg.*

*C. J. Johansson,
Uppmälby.*
